

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemani, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravnništvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznaniila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I, 17.
Izhaja vsak dan, izvenredni nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 167.

Ljubljani, v soboto 25. julija 1891.

Letnik XIX.

Kdo se je prepil?

III.

Predno nadaljujemo svoje „paperkovanje“, kakor je nekdo imenoval v hudomušni šalivosti prva naša dva članka pod górenjim naslovom, naglašamo, da naš namen ni, še bolj razširiti razdor mej slovenskima strankama, temveč ob kratkem pojasniti osobito sorojakom izven Kranjske razmere naše ožje domovine; nepristranski čitatelji naj potem sodijo, kdo se je prepil in dela pogubljeni razpor. Vedeli smo dobro, da s temi članki ne bomo ustregli „Slov. Naroda“ pristašem. Komaj smo pričeli, že se je v včerajšnji številki oglasil starejši dnevnik trdeč: „Da „Slovenec“ skuša vso krivdo odvaliti od sebe in na vražje liberalce ali naprednjake, to je naravno. Za danes omenjamo le toliko, da strastna pisava njegova vzbudila je srd celo v tacihi krogih, o katerih bi tega ne bilo misliti. Temu smo se prepričali te dni. Odgovorili bomo obširneje na njegove („Slovenčeve“) ekspektoracije.“

Dobro, mi pričakujemo odgovora, toda stvarnega, kakor smo i mi stvarni, samo potrpite, da izgovorimo. Omenimo še, da moramo ustrezati tudi svojim dopisnikom in vsled tega objavljati te „ekspektoracije“, kadar nam dopušča prostor.

„Roko v roki borila sta se duhovnik in posvetnjak za narodni obstanek in materni jezik, prav tako, kakor se borita še danes v Koroški, na Primorskem in na Štajerskem. Ta sloga dovela je končno do zmage pošteno stvar in posrečilo se je našemu narodu na Kranjskem, da je precej krepko vrgel ob tla najhujšega svojega sovražnika — nemščurstvo. Vsakdo je radovoljno in z globokim spoštovanjem priznal nevenljive zasluge, ki si jih je za to zmago steklo naše duhovništvo. Zasejala pa

se je med nas stranka, ki se je izneverila stari slovenski zastavi. . . . Uvidevši, da skupno delovanje v prid narodu ni mogoče, stopili so zapuščeni napredni narodnjaki v svoj krog. . . kot posebna „narodno-napredna stranka, . . ki naj (s posebnim listom) prostemu narodu kaže, da ta stranka ni brezverska in tudi ne visokospoštovanemu duhovskemu stanu sovražna, da ona marveč drži kvišku staro slovensko zastavo, pod katero so se nekdanje združevali vsi rodoljubje brez razlike stanu“. Tako čitamo v 1. številki „Rodoljuba“, ki je glasilo „Slovenskega društva“, alias „napredne“ stranke.

Poglejmo sedaj, ali je slovenska konservativna stranka kdaj zatajila staroslovensko geslo „vse za vero, dom, cesarja“ in zapustila staroslovensko zastavo. Da se nikdar ni izneverila veri in cesarju, ni treba dokazovati, ker jej tega še nihče ni dokazal ne v Slovenceh, ne v Neslovenceh. Za to nam je zadosten porok slovenska duhovščina, ki pripada k tej stranki z neznatnimi izjemami. Nasprotno, očitali so nam „hiperkatoličanstvo“ in „klečeplastvo“ pred svetnimi oblastvi. Pač so narodni nasprotniki sumničili slovensko duhovščino propagande za pravoslavno cerkev in političnega panslavizma, a dokaz za to sumničenje ostali so dolžni. In kadar so sumničili posamezne duhovnike v tem oziru, zavrnilo so jih tudi sedanji „naprednjaki“.

Glavna preporna točka je „dom“. Slovenska duhovščina je brezdomovinska, je nemškutarska, „ker je začela izstopati iz narodnih društev, skuša uničevati narodna društva in podjetja, zanaša korupcijo mej priprosti narod, zlorabi lece in druga mesta itd. ad infinitum“. To je neodpustljiv greh, s tem utemeljujejo naši nasprotniki novi razdor. Ali je to očitanje opravičeno?

O preteklosti ne govorimo, napredna stranka sama prizna „nevenljive zasluge“ našega duhovništva. Tudi primorska, koroška in štajerska duhovščina najde sedaj še milost pri napredni stranki. Le kranjska duhovščina je v zadnjih letih zatajila narodni čut. Katere dokaze navajajo za to trditev? Osnovanih in resničnih nobenih, ker jih nimajo. Ali vedó imenovati slovenskega duhovnika iz Kranjske, da bi se bil pri zadojem ljudskem štetju vpisal za Nemca? Ali vedó zanj, ki ne bi bil naročnik kakega slovenskega lista? Ali vedó za-nj, ki bi grdil slovensko domovino, ne dal nobenega beliča za slovensko prosveto, bil član „šulmarke“ ali „schulvereina“, učil na leci ali drugih mestih sovražiti slovenski jezik? Na dan z imeni! In ker tega ne morejo dokazati, zakaj potem zlobno sumničenje, da so kranjski duhovniki brezdomovinci in se bratijo z nemškutarji?

Nekaj družega je, gospóda narodno-napredna, kar vas boli in bóde, da so namreč kranjski duhovniki začeli obračati v roki vsak nov, predno ga izdado za Vaše strankarske namene! Koliko podpore so „Slov. Narod“ in njemu sorodni listi svoje dni dobivali iz duhovniških rok? Koliko spisov je romalo iz peres slovenskih duhovnikov v predale „Narodove“! Marsikateri duhovnik odtrgal si je dostikrat od ust, da je položil dar na oltar domovine, za čitalnice, razne liste in knjige, narodna podjetja itd. Tudi zdaj radi polagajo darove za narod in domovino, toda ne po rokah tistih, ki jih grdé in blatijo, temveč po rokah onih, ki so ostali zvesti stari slovenski zastavi, katero je toliko let krepko držal v rokah nepozabni viteški dr. Janez Bleiweis. To, gospóda, Vas boli, ker pogrešate „črne“ živine, ki Vam je delala tlako mnogo let, držala Vam stremena, da ste lezli na

LISTEK.

Nedeljske misli.

XXXV.

Pod domačo tepko sedim „cum abstinencia ab opere“ in zrem z mirovno pipo v ustih, kako plešejo muhe in mušice v tepkinih krozuljah in se spuščajo večkrat tudi globoko doli na mojo grešno glavo in na „obrito lice“, kakor da bi ne bil jaz v „pasjih dneh“ in pa „procul negotiis“ najoolj miren in miroljuben človek, ki izpod tepke niti v nedeljskih listih, niti v domačem mušjem boju ne išče bojne slave. Zarádi tega se radujem iz srca, da nista povišala doslej tudi pred menoj v krasni harmoniji ležeča „Domoljub“ in „Rodoljub“ za nekaj stopinj naše sedanje soparice. Vendar se bliska še in gromi, a le po ostalih nebrojnih naših listih in „par distance“, kar pa ne moti poletnega hlada nam listkarjem pod tepko in visokim našim dnevnim politikom v Karlovih Varih, v Krapini, na Bledu in na drugih enakih krajih, kjer se človek ne samo zabava, koplje — je in pije, in z domačo politiko pokvarjeni želodec pestuje, temveč se nauči tudi izborne ljubljanske in pa Simove nemščine.

Gospod vrednik, v teh kratkih potezih razvidite lahko, da mi prazniški in neprazniški in brezdijetni listkarji nismo najbolj zavidljiva, a tudi ne najbolj nesrečna „species“ naših društvenih „specijalit“, in da se nam bodo brez dvoma letošnje

počitnice bolje prilegale, kakor našim visokim rojakom, ki našim sladkim upom in nadam mej pasjimi dnevi kakor navlaš delajo točo.

Ako vpraša kakov davkoplačevalec — rodo-ali domoljub, je vse jedno, — kj običe včasih pod tepko mej pasjimi dnevi slovenskega listkarja: Prijatelj, ali neprijatelj, kaj si delal, kje si hodil, kje si črevljičke rosil vse dolgo leto; lahko se odreže listkar brez strahu: Zabaval sem sebe — in morda še koga družega, saj je zabava listkarski mandat in zaradi te zabave se niso niti davki povišali, niti se postavilo naše narodno vprašanje v „premirje“, samo kakova kaplja žolča je pala včasih listkarju na slavo. Srečna moja tepka, ki ne bodeš čula v vsem krasnem poletju od hladečih se rojakov žal besede, ali pa čutila mimogredé nekaj politične soli in domače paprike, dočim se bode tresla marsikatera slovenska lipa, ako se zberó ob nedeljah popoldne pod njo možje z žuljavimi rokami in pretresujejo, koliko smo pridobili Slovenci od zadnjih volitev — ali bolje rečeno — v kako politiško senco nas je posadil zadnji narodni boj.

A že zopet sili brez uzroka sitna listkarska kri v črnilo, ki se niti z domačim kislim mlekom, niti z državnozborskimi interpelacijami in resolucijami ne more ohladiti.

Zato sem sklenil, da ne čitam v poletnem hladu niti „Rodoljuba“, niti „Politike“, niti „Židovske preše“, in da se družim raje s hrošči in žuželkami, s polži in polžki in drugimi prirodnimi hladnokrvnimi prebivalci, katere zbira moj prijatelj na

„Gori“ v naravoslovni parlament. Da, in kakov vzvišen poveljnik se mi dozdeva moj prijatelj, ko „muštra“ in pregleduje svoje šestere- osmero- in, kdo zná, koliko nožne parlamentarce ter jih ureduje — po enakih nosovih, ušesih, stopalih in ščipalkah v učene „species“ in „ordines“, v stare in mlade, v vroče in hladnokrvne skupine in klube. Zato sva vzvišena z mojim prijateljem v poletnem hladu nad vse slovenske in neslovenske duhove, prwake in poveljnike.

Kaj je narodni prvak v primeri z narodovim in narodnim naravoslovcem? nič, prav nič!

Poskusi naj „prvak“ in dokaže naj, kakova čudna „species“ smo mi „rodo-“ in „domoljubi“, in v katero vrsto nas devljejo misleči strokovnjaki in kakov naravoslovni „epiteton ornans“ nam bodo zapisali zgodovinarji na grob, in videl bode, kako ga bodo podjarmile naše razne „species“ v „species minorum gentium“, da se ne bode upal vsaj šest tednov s poštenim obrazom na beli dan, ali pa nikdar več.

Tako se zove namreč naš specijalni zakon o specijalitetah naših. In zaradi tega se hočeva zabavati s prijateljem v letošnjem poletju — le z osmo- in večnožci, če naju tudi objavi kakov „rodoljub“ v časopisih, da sva specijalista in separatista, nič ne dé.

Na svidenje torej, — jedini slovenski vplivni parlamentarec in moj specijalni prijatelj pod domačo tepko.
Sviftijaneč.

konje. In če so posameznika primorale grenke skušnje, da se je odtegnil javnemu narodnemu življenju, vendar sree njegovo ni nehala biti za domovino, in morda na drugem polju zavno tako uspešno deluje za narod. Večina reči smemo, vsa kranjska duhovščina z malimi izjemami, pa je dobila prepričanje, da po tem potu dalje ne more hoditi z „napredno“ stranko, dokler se ta odkrito in resnično ne povrne k stari slovenski zastavi, pod katero smo bili in ostanemo. Žal, da mora še marsikdo od „brezdomovincev“ z ozirom na naše nasprotnike vzdihniti z nemškim pesnikom: „Die Botschaft hör' ich wohl, allein mir fehlt der Glaube“.

Ljudske šole in učitelji.

(Govoril Fr. Robič v državnem zboru dne 2. julija 1891.)

Izprosil sem si besedo, da ob kratkem izgovorim nekaj o učiteljih in ljudskih šolah. Z ozirom na politični položaj se nočem spuščati v načelna vprašanja, če tudi bi lahko razpravljal in pretresaval, ali je bilo prav, da se naše šolstvo ni polagoma preustrojevalo, temveč se je vse obstoječe prekucnilo. Gotovo je, da je upravni aparat preveč zamotan. Krajni, okrajni, deželni šolski svet, kak upravni stroj!

V mestih z lastnim statutom se gre, ker je krajni in okrajni šolski svet jeden in isti. Na kmetih pa gredo akti od krajnega šolskega sveta k okrajnemu, od okrajnega k deželnemu šolskemu svetu, včasih pa še k ministerstvu. Večkrat se pa še zahteva izjava konzistorija, mnenje vsolane občine, ali pa poročilo šolskega vodstva. Skoro vsi ti akti gredo skozi roke okrajnega šolskega nadzornika, ki mora poleg tega hoditi še na komisije in sestavljati obširne statistične izkaze.

Vprašam torej: Ali mu ostaja kaj časa za nadzorovanje šol?

Na Štajerskem je pa še ta nepravilica, da okrajni šolski sveti niso razdeljeni po okrajnih glavarstvih, temveč po okoliših okrajnih zastopov. Nadzornik ima, v kolikor je oproščen poučevanja, slednji mesec po štiri do šest sej v jako oddaljenih krajih. Časa za nadzorovanje mu le malo ostaje. Šole more ogledati k večjemu jedenkrat na leto, in vendar bi bilo dobro, da bi jih večkrat ogledal (Prav res!). Ni treba, da bi poučevanje baš kritikoval, ali dajati bi moral navodila in na licu mesta uplivati na lokalno šolstvo. (Prav res!)

Na podlagi državnega šolskega zakona osnovalo se je seveda jako veliko učiteljišč. Za te zavode je pa vendar primanjkovalo primernih učnih močij.

Jasno je, da učiteljišče more uspevati le tedaj, če je vodi pravi mož. Njegova oseba, njegov značaj je glavna stvar, njegov duh, njegovo mišljenje mora oživljati njegova sotrudnike. Znati mora pridobiti si ljubezen gojencev, poznati pa mora nalogo ljudske šole teoretično in praktično.

Ne čudimo se, da se je z začetka pri nameščenju tako važnih mest naredila marsikaka napaka. Doktorski naslov je bil najboljšje priporočilo za tako mesto, če se tudi mož ni nikdar pečal s pedagogiko, če je pojem pedagogike poznal k večjemu le po imenu. Dasi se znanstveno izobraženje tem možem ni dalo odrekati, vendar pravega pedagogičnega življenja in teženja ni bilo opaziti. Bavijo se prevečkrat z malenkostnimi in postranskimi stvarmi in zgubljajo idejale. Na drugi strani se je pa bil na primer pri sv. Ani na Dunaju nastavljal za izobraževalca učiteljev znan pedagogičski pisatelj brez vse šolske prakse. Mož je vedel povedati, kako se mora storiti, ali sam pa ni znal storiti. (Čujte! Čujte! na desnici.)

Nadalje so se z začetka na naših učiteljišcih porabljale učne moči iz inozemstva. Da to ni bilo prav, mislimo, je vsakemu jasno. (Tako je! na desnici.) To sem navel, ne da bi hotel komu kaj očitati, temveč le da dokažem, kako težko je izbrati prave moči za taka učiteljska mesta. Z veseljem pa moram konstatovati, da je sedanji učni minister v tem oziru imel srečno roko.

Bistveni del vsakega učiteljišča je vadnica. § 27. državnega šolskega zakona pravi: „Za praktično izobražbo gojencev je pri vsakem učiteljišču vadnica in vzgledna šola.“

Z nemškim učiteljiščem v Gorici je tudi združena petrazredna dekliška šola, ki se imenuje vadnica, v resnici pa to ni, ker na srednji in višji stopinji ni tisti učni jezik, v katerem bodo morale kandidatnje pozneje poučevati.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 25. julija.

Notranje dežele.

Parlamentarna zborovanja. Državni zbor snide se baje še-le v drugi polovici oktobra in bode zboroval ob enem z delegacijami. Državnega proračuna ne bodo rešili pred koncem leta. Deželni zbori snidejo se pa v sredi decembra in bode zborovali še v januariju.

Česko-nemška sprava še ni pokopana, dasi so v državni zbor bili voljeni samo Mladočehi. Delajo se dalje priprave za razdeljenje okrajev po narodnostih. Češki deželni odbor je odbral poseben odsek, ki bode obravnaval to zadevo. V tem odboru so Lippert, Kučera in Škarda. V prihodnjem zasedanju se predloži deželnemu zboru poročilo o omejitvi hrudimskega sodniškega okrožja in razdelitvi okrajev v tem okrožju. V prihodnjih zasedanjih pa pridejo druga okrožja na vrsto. Kakor se vidi, vlada ni popustila svojega dela, četudi se je položaj spremenil.

Mladočehi. V politiki Mladočehi nimajo sreče. Prizadevali so si, da bi se približali vladi, ali pa pridobili si zaveznikov, pa dosedaj so bili vsi njih naporu zaman. Z raznimi nepremišljenimi koraki so od sebe odbacnili vlado in druge stranke zlasti Poljake. Kar zmernejši elementi popravijo, pa hitro radikalnejši pokvarijo. Česar pa še poslednji ne morejo pokvariti, pa pokvari njih časopisje. „Narodni Listy“ so te dni prinesli članek o prihodu francoskih vojnih ladij v Kronstadt, v katerem se tako navdušujejo za Rusijo in Francijo in nujino zvezo, da se to prav ne strinja z avstrijskim domoljubjem. Ta članek napravil je kaj nepovoljen vtis v vladnih krogih, kar posnemamo iz oficijoznih poročil. „Fremdenblatt“ pravi, da stranka, ki ne zna svojih zahtev spraviti v soglasje z državnimi interesi, in ki ne more brzdati fanatičnih svojih elementov, pač ne bode mogla dobiti upliva na parlamentarno delovanje. Mladočehi z vsemi svojimi naporu trodržavne zveze ne bodo omajali, pač pa bodo sebe onemogočili.

Vnanje države.

Francija in Rusija. Navdušeno je bilo vsprejeto francosko brodovje v Kronstadtu. Velik del te navdušenosti je umetno napravljeno, kajti ruski narod se dosedaj še ni posebno zanimal za Francoze. V Kronstadtu je župan zaukazal, da se morajo na hišah razobesiti zastave. Brez tega ukaza bi gotovo mnogo hiš bilo brez zastav. Car vsprejme častnike francoskega brodovja in jim dá banket. Jednaka banketa bode ta dala veliki knez Aleksej in admiral Kolmajev. Banketa, katerega je dalo francosko veleposlaništvo na čast častnikom francoskega brodovja, udeležilo se je petdeset oseb, mej drugimi veliki knez Aleksej, poveljnik francoskih ladij, ruski minister vnanjih stvari, pomorstva, finance in prometa ter pobočnik v ministerstvu vnanjih stvari Siškin. Napivalo se je le carju, velikemu knezu Alekseju, predsedniku Carnotu in francoskemu brodovju.

Anglija in Rusija. Te dve državi si že dolgo nasprotujeta. Njih interesi se ne ujemajo niti ob Bosporu, niti v Aziji. V Aziji se obe hitro razširjata in je le vprašanje časa, kedaj vkupe zadeveta. Da se je Anglija približala trodržavni zvezi, tudi Rusom ni prav. V Peterburgu so zaradi tega sklenili, v Aziji delati Angležem zapreke. V azijskem departementu ministerstva vnanjih stvari jako pridno delujejo. Ruski poveljniki v Aziji so že dobili navodila, da naj skušajo azijske rodove nahujskati proti Angliji. O vsem tem se že izvedeli v Londonu in bodo tudi vse potrebno storili, da preprečijo ruske nakane. Vsekako pa imamo pričakovati poročil o kakeh važnih dogodkih v srednji Aziji.

Pomnoženje francoske mornarice. Povsem redka prikazen je, da bi kje budgetni odsek več hotel dovoliti za vojsko, nego vlada zahteva. To je sedaj v Franciji. Henri Brisson, ki je poročevalec o pomorstvu v francoski budgetni komisiji, priporoča v imenu komisije znatno pomnoženje vojnega brodovja in moštva na vojnih ladijah. Naravno je, da je komisija za to pomnoženje vojne sile pripravljena dovoliti tudi denar. Pomorski minister priznava, da bi bilo dobro pomnoženje mornarice, pa ima pomisleke zaradi prevelikih stroškov. Seveda ima še večje pomisleke finančni minister, posebno ker se bodo nekateri troški stalno povečali. Če bode parlament pripravljen dovoliti večje stroške, vlada se pač ne bode mogla ustavljati.

Izvirni dopisi.

Iz Dobropolj, 22. julija. Slučajno prišel mi je „Slov. Narod“ od 16. t. m. v roke. V njem bral sem tudi dopis iz Dobropolj. Ves dopis ni drugega, kakor kopica fraz, katere je gospod dopisnik brž ko ne prepisal iz drugih duhovščino zasramujočih dopisov. Vse drugo čenča v tem dopisu, samo o glavni stvari notiče v „Slovencu“ z dne 2. t. m. „Minister Gautsch o šolski molitvi“, katera ga je bila tako razburila, ne črha niti besedice. Ker se dopisnik tudi v mene zaganja, hočem le nekatere reči pojasniti,

da svet zvé, da g. Vider nima zastoj tega imena. Na laži pa, katere se nahajajo v tem dopisu, se mi ne zdi vredno odgovarjati.

Gospod Vider piše: Podpisanec, tukajšnji drugi učitelj, pregrešil sem se v toliko, da par nedelj nisem bil prisoten pri službi božji, katere odsotnost pa je imela vselej opravičen vzrok. — Zakaj neki g. V. ne imenuje vzroka? Morda zato, ker se pravega vendar še sramuje imenovati. In če bi se to res samo par nedelj zgodilo, kakor on trdi, bi to ne pouzročilo toliko razgledovanja po celi fari. Tukajšnji šolski svet je bil torej primoran, gospoda učitelja na to napako opomniti. In ta opomin ali ukor, kateri je tako razburil nekatere gospode v Kočevji, tudi ni bil tako strašen prestopok postave. Res se je ta opomin spisal na papir, pa ker se je reklo, da bi se na ta način le sovraštvo utegnulo napraviti, poklicali so g. V. v sejno sobo, in tako se je v njegovi navzočnosti reklo: „Da ne bomo sovraštva napravljali in se na višje mesto pritoževali, opomnimo vas tukaj prijateljsko, hodite k službi božji, ker s tem, da vas skoraj nikdar ni videti v cerkvi, dajete splošno pohujšanje. In tako so se udje tukajšnjega šolskega sveta in g. V. v prijaznosti razšli. Ker je bil torej to le prijateljski opomin, zato se pa tudi tukajšnji kr. šolski svet ni nič zmenil za ukaz c. kr. okr. glavarja v Kočevji, da naj ta opomin prekličje. Ali ni bolje napake po prijateljski poti med seboj odpraviti, kakor pa vse na višje mesto sporočiti ter tako le sovraštvo gojiti?

Nadalje pravi dopisnik, da sem ga na cesti v vasi, torej javno razžalil. Da je bilo v vasi, je laž. Bilo je zunaj vasi konec kaplanije. Zakaj pa g. V. ne pové, kako sem ga razžalil? Morda se sramuje? Naj povem torej jaz. Vračaje se od neke volitve, pri kateri navzoč biti ni imel g. V. nobene pravice, rekel mi je med drugim pogovorom nekako razburjen, da nima tukajšnji šolski svet nobene pravice, njemu zapovedovati v cerkev hoditi, na kar sem mu jaz odgovoril: „Če tudi nima nobene pravice, Vam zapovedovati, vendar ste pa teló potrebni, da v cerkev hodite, ker se še prekrizati ne zuate.“ Pri teh besedah je bil ogenj v strehi. Dasiravno majhne postave, je vendar strašno zrastel. Začel je gospod skakati, priduševati se ter mi s kaznijo žugati, da sem mislil, da imam kakega barabo pred seboj! Prepričanja, da se g. V. zna prekrizati, pa jaz do zdaj vendar še nimam, kajti kolikorkrat sem imel priložnost, opazovati ga, nikdar se ni prekrizal, in to največkrat v župnem dvoru pred in po obedu, kamor g. V. posebno rad prihaja, akoravno je, kakor se iz njegovega spisa razvidi, zagrizen sovražnik duhovščine. Kateri duhovnik bi res mogel ravnodušen ostati, ako vidi, da se gospod učitelj, vzgojitelj mladine, v družbi vernih faranov pri zvonjenju „Angeljskega čiščenja“ še celó ne prekriza, kakor bi hotel, naslanjaje se z eno roko na mizo, z drugo na stol, reči: „Kaj jaz molitve potrebujem, naj moli kmet!“ Ali je to obnašanje učitelja, kateri ima mladino versko-nravno vzgojevati? Ako se g. V. tudi v šoli tako obnaša, kaj si vendar mislijo otroci?

„Šola je verska, dovolj je verska, če pa ni, krivi ste vi; skrbite, da se bode šolska mladina bolje poučevala v verouku, da ne bode znala samo to, kar se je naučila v pokvarjenem jeziku doma pri materi, in videli bode, da vam šola v nobenem oziru ne nasprotuje v verskih rečeh“, tako pravi g. V. Na to blebetanje vam le odgovorim: Gosp. V., spolnoval sem ves čas svojega duhovnega službovanja kot veroučitelj vestno svojo dolžnost, kar lahko pričujejo vsi gg. učitelji, kjerkoli sem služboval, in jo tudi zdaj vestno spolnujem, kar morate tudi Vi poznati, ako hočete biti odkritosrčni. Niti jednega trenutka, ki je za pouk krščanskega nauka odločen, nisem še zamudil. In s ponosom smem reči, da trud ni zastoj. Le pridite, gosp. V., k uri krščanskega nauka in prepričali se bode, da otroci več znajo, kakor samo to, kar so se doma od matere naučili, in mislim, da utegne tudi Vas marsikateri učenec, kar se tiče znanja krščanskega nauka, osramotiti. Ko bi se Vi, g. V., ravnali po naukih, katerih ste se v pokvarjenem jeziku doma pri materi naučili, pa bržčas že pozabili, gotovo bi ne bilo toliko pritožb zoper vas. Kajti mati so vas gotovo učili pred in po jedi, po zvonjenju „Angeljevega čiščenja“ prekrizati se in moliti, ob nedeljah in praznikih k službi božji hoditi itd., za kar se pa Vi toliko zmenite, kakor za lanski sneg.

(Dalje v prilogi.)

„Narod naš je veren in mi učitelji mu te svetinje njegove ne bodemo oskrunili“, pravi nadalje g. V. Ne vem, kaj bi k temu stavku rekel? Ali g. V. ne vé, kaj so te narodove svetinje, ali se mu pa že po možganih meša? Kako g. V. skrbi za te svetinje naroda, kažejo najbolj njegova dejanja: Razven pohujšanja, katerega je dajal celi fari, ker ni službe božje obiskoval, je tudi šolskim otrokom prepovedal, da ga konec pouka iz šole gredočega ne smejo pozdravljati s krščanskim pozdravom: „Hvaljen bodi Jezus Kristus“, kakor so bili otroci vajeni, predno je on poučevanje v dotičnem razredu prevzel. Da, še celó z zaporom jim je zažugal, ako ga ne bodo ubogali, kar je po celi fari veliko nejevolje povzročilo. Ali ni to nesramna in nezaslišana predrznost? Ali se je kedaj že na kaki šoli kaj takega pripetilo? — On je nadalje otrokom, ki so radi daljave od vsakdanjega šolskega obiskovanja postavno oproščeni, zabranjeval hoditi k pouku krščanskega nauka za prejemanje svetih zakramentov, in sicer ob urah, katere so po šolskem načrtu določene za pouk krščanskega nauka. Stal je večkrat pri vratih ter otrokom branil vhod v šolo k pouku krščanskega nauka, ako so pa bili že v šoli, spodil jih je pa iz šole, in to zgodilo se je skozi celi mesec, dokler mu ni prepovedal c. kr. okr. šolski svet v Kočevju.

Glejte, kako g. V. skrbi za svetinje naroda! Ali se mari s takim postopanjem ne zaničuje očitno veronauk in versko vzgojevanje veroučitelja? Ali se s tem ne žali očitno verski čut pri otrocih in pri faranih sploh? In če sem se zoper tako nezaslišano in nepostavno postopanje g. V. pritoževal — katere pritožbe ga tako pečejo — ali mari s tem nisem spolnil le svoje vestne dolžnosti kot duhovnik in posebno kot veroučitelj? Glejte, tako se godi v dobrepoljski šoli, odkar nimamo nadzornika. Kedaj ga nam bodo vendar dali? — Ni čuda, da se sem ter tje stariši branijo pošiljati otroke v šolo, rekóč: „Kaj bom pošiljal otroka v šolo, saj se pri takih učiteljih ne more nič dobrega naučiti!“ In ako bi hotel še bolj natanko našo šolo opisati, prijel bi se marsikateri za glavo ter rekel: „Kaj, ali je to mogoče?!“

Vi pa, g. V., ako bote tako naprej korakali, vam gotovo ne bode večno hvaležno, kakor menite, niti človeštvo, niti država in narod, najmanj pa cerkev.

Ivan Dobnikar, kapelan.

Iz Metlike, 23. julija. (Konec.) Konec popoldanske predstave povabi vodja na večerno veliko, svetovno slavno pasijonsko predstavo. Jaz imam veliko antipatijo do tacihi predstav in mislim po pravici, kajti od vzvišenega do smešnega je le en korak. Ravnatelj je to najbrž sam tudi vsaj nekoliko čutil, ker je prosil gledalce, naj bi se ne smejali. Je pač čutil, da so kraj in osebe, ki naj bi predstavljale najbolj resno in vzvišeno dejanje, vse prej, kakor resne ali celó vzvišene. Imam pa tudi žalosten in neprijeten spomin iz otroških let, ko sem v nekem drugem majhnem mestu videl to predstavo in najbrž ravno te družbe: Kristusa je predstavljaval neki šepast človek. Že ta okoliščina je pustila v meni žalosten spomin, še bolj pa, kako se je ta človek, predstavljajoč smrt Gospodovo, zvijal na križu in še precéj časa. Razven tega vsak omikan človek vé, koliko se pripravljajo v Oberammergau-u vsakih deset let na predstavo trpljenja našega Gospoda in kako strogo zahtevajo od vsake osebe, ki hoče sodelovati, popolnoma neomadežano, vzgledno in pošteno življenje. Ni davno, kar je umrl tisti, ki je predstavljaval Judeža Iskarijota, in sicer, kakor sem bral, tako rekoč v slovesu svetosti. Sevéda je potem tudi predstava taka, da ni treba opominjati gledalcev k resnosti, ampak da se čuje glasno ihtenje, in se je že marsikdo spreobrnil, vsak pa vzel seboj resen vtis za celo življenje.

Radoveden sem bil torej, kateri visoki cerkveni gospodje so hvalili predstavo te družbe. Vodja mi pokaže spričali nekega županstva in neke šole, v katerih je kratko rečeno, da se je predstavljalo „dostojno“. Druga spričala pa da ima v zaboji, da jih ne more pokazati. Torej, kaka je bila predstava? Zagrinjalo se vzdigne, vidimo ne delajoče osebe, ampak kakor ravnatelj pové, „marmornaste podobe“. Zadovoljen sem bil s to prevaro, ker sem vedel, da vsaj ne bo tako ostudno, kakor takrat v mladih letih. Do umetnosti sevéda nobena podoba ni imela pravice, vendar so bile vsaj nekatere „dostojne“. Pri navadni 12. postaji sevéda Kristus ni visel vi-

soko na križu, ampak križ je bil prislonežen na zadnjo steno in na njem je slonel z nogami na tleh tisti, ki je Kristusa predstavljaval. Kaka pa je bila sedma podoba, pa nikdo ne ugane, kdor ni videl: Judež visi obešen za vrstico — solo-prizor! Skandal! — No, temu se ne bode čudili, če Vam kratko opišem še zadnjo predstavo, s katero smo bili osrečeni: „Graf Don Juan ali kameniti gost o polnoči na miroduvoru.“ Dejanje je bilo: Dva sta bila ubita, enega je h... vzel („hudič“ je bila edina slovenska beseda, dasiravno so bila vabila slovenska), vse vpričo gledalcev; besede za smeh: Waldbruder — Schnapsbruder, Eremit — Eisen-schmied, Einsiedler — Seifensieder; besede posebno sočne, kakor nalašč za predstavljavce Kristusovega trpljenja: A. „Zwa Strick, wozu? Geistliche hab' mer nicht, um s' aufzuhängen“, B. „Nein, für dich und deinen saubern Herrn (namreč za Don Juana); vzgojni momenti, posebno za otroke (in sploh za „mlade“): Kako smrkovec staremu gospodu dá „breco“, kako se iz puščavnika norca dela itd. Jezik je bil v večjih prizorih strašna nemščina, v manjših pa strašna slovenščina. Če še povem, da je bilo na vabilih dvetretjini sam „švindl“, mislim, da sem s tem dopisom dosti počastil slavno „Kunst-Areno Tancredo Fumagali iz Milana“. Vprašanje ostane le, zakaj kaj takega dovolijo? Gimnazijci smo morali imeti vselej posebe dovoljenje, da smo šli v spodobno gledališče, za otroke ljudskih šol pa še ni nobene prepovedi za take nedostojne in pohujšljive „teatre“.

Dnevne novice.

V Ljubljani, dne 25. julija.

(Deželnozborska volitev) za kmetiške občine v radovljiškem okraju namesto pokojnega dr. Josipa Poklukarja bode se vršila, kakor smo že omenili, dne 10. septembra. Konservativna stranka izbrala si je za kandidata velezaslužnega g. J. Mesarja, župnika v Bohinjski Bistrici, ki bode v kratkem naznanil, ako tega ni že storil, svojo kandidaturo centralnemu narodnemu volilnemu odboru. V večerajšnjih „Novicah“ pa je g. Gustav Pirc, tajnik c. kr. kmetijske družbe, na prvem mestu javno naznanil svojo kandidaturo in razvil svoj program, dasiravno je že pred tedni vedel, da kandiduje tudi imenovani gospod župnik. O g. G. Pircu rečemo danes le toliko, da je kot kandidat radikalne ali napredne, nam sovražne stranke prišel v mestni zastop ljubljanski in je bode iste stranke kandidat tudi za deželni zbor kranjski. G. Pirc bode morda temu odločno ugovarjal, a mi bodemo še odločneje odgovarjali, ker poznamo dobro njegovo politično mišljenje, akoravno se na videz prišteva najnovejši srednji stranki. A ne čudimo se toliko temu, da gre g. Gustav Pirc, tajnik c. kr. kmetijske družbe, v političen boj — in da bode boj, to je vedel že pred meseci —, ker mika ga v prvi vrsti višje mesto deželnega odbornika, a čudom se čudimo in strmimo, da objavi slovesno to kandidaturu list, ki si je v zadnjem času stavil nalogo, da združi napredno in konservativno stranko. Gospodje, naglica ni prida, kajti na objavo te kandidature ste pritiskali nekak uradni pečat narodnega centralnega volilnega odbora, predno je ta spoznal imena kandidatov. Toliko danes.

(Katol. tiskovnemu društvu) je gosp. korvikarij Andrej Kalan, že prej društvu dobrotnik, poklonil za napravo nove tiskarne 100 gld. V isti namen so darovali prečastiti gg. častni kanonik prof. dr. J. Semen, prof. J. Klemenčič, župnik Fr. Jarc vsak po 50 gld., katerim se je z istim zneskom pridružil še preč. častni kanonik prof. J. M. Tako zanimanje za društveno delovanje in tolika požrtvovalnost v korist dobri stvari daje odboru pogum za nadaljne delo. Bodi Bog plačnik vsem velikodušnim dobrotnikom tiskovnega društva!

(Učiteljske premembe.) Nadučiteljsko mesto v Košani je dobil g. Mart. Judnič, nadučitelj v Ormošnjicah, in na jednorazredno šolo v Robu premeščen je g. Fr. Koller, definitivni učitelj v Stalcarjih. Obe izpraznjeni službi sta razpisani. Definitivno so potrjeni v svojih službah: Učitelj g. B. Andoljšek v Dragi, g. Jan. Erker v Skrilju, dalje provizorični učitelji gđ. Ida pl. Langerjeva v Kočevju in gđ. Ivana Dolinar v Višnji Gori.

(Družba sv. Cirila in Metoda) prejela je te dni od dunajskih vseučiliščnikov letošnji sedmi dar v znesku 10 gld. 9 kr. Gospod neumorni pošiljatelj, čegar ime ostani na njegovo izrecno, vsekako oskromnost kažečo željo, prikrito, piše nam: „Poslana svota se je nabrala v družbi slovenskih visokošolcev, katero je počastil tudi gospod iz domovine, ki je blagovolil podariti 3 gld. v to isto svrhu — dne 6. jul. kot „Cirilov dar“ — za društvene namene“. Čast, komur čast in v tem slučaju gotovo vrlemu gospodu in zavednim slovenskim visokošolcem! Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

(Zaprli) so, kakor čitamo v domačih listih, na ukaz c. kr. državnega pravdnštva znanega tukajšnjega zakotnega pisca Ludovika Kržišnika, po domače „Bacina“, ker je osleparil več oseb in ponaredil podpis gosp. mestnega župana ljubljanskega. Ta Kržišnik je ob zadnjih občinskih volitvah ponosno korakal z Gecljem po hodniku mestne hiše ter zabavljaj na „fartje“, sedaj pa sta se sešla na Žabjeku.

(Iz Bleda) se nam poroča: V sredo dne 22. t. m. vršila se je v Bledu učiteljska konferencija za radovljiški okraj. Ob 1/2. 11. uri je bivši c. kr. okr. nadzornik, č. g. župnik Aljaž s primernim nagovorom otvoril zborovanje. Ko je bil g. Kovšca izvoljen predsednikom, poročal je gospod nadzornik o šolstvu tega okraja. Naglašal je važnost dobre vzgoje in želó priporočal obrtni pouk. Dalje sta poročala dva gg. učitelja in jedna gospica učiteljica o drugih predmetih, določile so se knjige za leto 1891/92, izvolila stalni in knjižnični odbor, gospod Kovšca, nadučitelj v Kropi, in gosp. Bernard, nadučitelj v Jesenicah, kot odposlanca k letošnji deželni učiteljski konferenciji. Naposled se poslovi gospod nadzornik od gg. učiteljev in gospodičin učiteljic, ker se je zaradi slabotnega zdravja in preobilih svojih stanovskih dolžnostij odpovedal nadzorništvu, ter sklene s trikratnim „slava“ na presvetlega cesarja. Pevci so zapeli cesarsko pesem. Takoj na to so zborovalci izvolili č. g. Aljaža za častnega člana učiteljskega društva za radovljiški okraj ter mu po g. Simonu, učitelju v Lescah, izročili krasno izdelano diplomo v znak spoštovanja. Odlikovane se je ginjenega srca zahvalil na tej izredni časti. Pri skupnem obedu nas je vrlo zabaval učiteljski pevski zbor, za družbo sv. Cirila in Metoda smo nabrali 12 gld. 83 kr.

(Abiturijentska veselica.) Prejeli smo naslednje poročilo: Veselica slovenskih abiturijentov obeta biti sijajna. Slavni slovenski skladatelj g. F. S. Vilhar zložil je na besede hrvatskega abiturijenta uprav v ta namen himno „Slovenec in Hrvat“. Skladba je jako lepa in mična, tako da bode sčasoma postala prava narodna dijaška himna. Tudi najboljši naš skladatelj, gosp. A. Foerster, ustregel je želji abiturijentov, da nas preseneči s kako novo skladbo. Na besede slovenskega abiturijenta zložil je krasen osmospev „Življenje“. Ne zadostovalo bi nam besedij, ocenjevati ta novi proizvod našega skladatelja; saj nam je ime skladateljevo porok, da nam bode novo njegovo delo napravilo izreden užitek. Predstavljaj se bode ta večer tudi izviren dramatičen prizor „Na gosposvetskem polju“, katerega tendenca je sloga. Vsaj ravno mi Slovenci potrebujemo te vrline, ker ne manjka dosti, da „Slovenec mori Slovenca brata“. Daj Bog, da naš mlajši zarod ohrani te vrline, katere v svoji mladosti goji z vso ljubeznijo do svoje domovine! A tudi nekaj v Ljubljani čisto nenavadnega, smelo rečemo, čisto novega, pričakuje nas ta večer, namreč tamburice. Zal, da se to prav jugoslovansko godalo le premalo goji v Slovenih. Na Hrvatskem, kjer se le snide par rodoljubov, pri vsaki veseli družbi oglasi se narodna godba tamburice. In ta večer iznenadile nas bodo tudi tamburice, na katere „čajo krepko udarati abiturijenti“. Cisti dohodek namenjen je družbi sv. Cirila in Metoda. To društvo je prekornostno za nas Slovence. Naši narodni zoperniki delujejo z vsemi silami, poslužujejo se nevarnih sredstev, grabijo otroke in jih hočejo vzgojiti za najhujše nasprotnike naše, za prave janičarje. Naše šolsko društvo ima to sveto nalogo, te podle nakane preprečiti. Slovenci spoznajo te nevarnosti in res združeni so v tem društvu; le žal, da nimajo dostatnih gmotnih pomočkov. Tako so naši dijaki pri svoji veselici mislili i na zabavo i na korist. Zaradi tega gotovo ne bode nihče zamudil lepe priložnosti, da se udeleži abiturijentske veselice, ter poleg iz-

rednega užitka, ki udeležence pričakuje; dana je vsakemu prilika, položiti svoj dar na oltar domovine. Natančen vspeled sledi.

(Uboj.) Minolo sredo, kakor se nam poroča, je kmetiški sin France Lokovšek iz Ogeč zjutraj ob 1/2. uri ubil Engelberta Dorschnerja, godca v Rimskih Toplicah, ki je zapustil ženo in četrto otrok v Karlovih Varh na Češkem. Uboj se je dogodil v neki krčmi. Naš dopisnik dostavlja, da se ljudje čudijo, ker je dotična krčma večkrat do 4. ure zjutraj odprta.

(Uboj zaradi kvart.) Minolo nedeljo popoldne popivalo in kvartalo je pred krčmo Mat. Bukovec v Semiču več kmetiških fantov iz Semiča in Vavpčje Vasi. Po igri nastane med njimi kreg, na to pretep in v jezi Vilj. Kolar vrže Jos. Hutarju kos opeke tako silno na glavo, da je slednji v 24 urah na to izdihnil svojo dušo.

(Bralno društvo pri D. M. v Polju) priredi, kakor se nam poroča, v nedeljo, dne 2. avgusta, v gostilni gosp. Gostinčarja na Vevčah veselico, katere čisti dohodek je namenjen za napravo društvene zastave. Vspeled priobčili bomo kasneje.

(Izkaz o živinski kugi na Kranjskem) od dne 11. do 18. julija nam pové, da je v postojinskem okraju okuženih 17 občin, v kočevskem 20, v kranjskem 3, v ljubljanskem 3, v litijskem 5, v logaškem 3, v radovljiškem 2, v novomeškem 10 in v črnomaljskem 3. Ponehala pa je živinska kuga v kočevskem okraju v dveh občinah, v logaškem na 23 krajih in v črnomaljskem v osmih občinah.

(Barona Flednigga ustanova za slepe.) Pri ustanovi barona Karola Flednigga za slepe je začetkom šolskega leta 1891/92 podeliti tri mesta. Ustanove su uživajo v odgojilnici za slepe v Lincu, v kateri se šolsko poučevanje 16. septembra pričinja. Pravico do teh ustanov imajo na Kranjskem rojeni ubogi, brezpomočni slepi otroci (posebno sirote), ki so popolnoma izobražljivi ter so najmanj 7, toda ne več kot 12 let stari. Prošnje, zadevajoče ustanovna mesta, so potom dotičnega okrajnega glavarstva, oziroma po mestnem magistratu ljubljanskem do 20. avgusta t. l. deželni vladi podati; prošnje so dodati krstni list, spričevalo o stavljenih kozah, ubožni list in zdravnikove spričevalo o zdravju in izobražljivosti aspiranta.

(Tat in njegov pomagač.) Včeraj stala sta pred graškim sodiščem 20letni Franc Hafner od sv. Duha (okraj Škofjeloški), natak v Gradcu, in 24 letni Jos. Štirn iz Kranja, ključavničarski pomočnik, obdolžena tatvine. Fr. Hafner je letos 24. dne aprila nekemu markérju izmaknil iz zaprte omare 208 gl., Štirn mu je pa preskrbel ponarejene ključce. Hafner je bil obsojen na 6 mesecev, Štirn pa na tri mesece zapore.

(Praška izložba.) Od dne do dne narašča število gostov, v četrtek je število obiskovalcev naraslo na 962.273. Ker so pa včeraj otvorili „Vrtnarsko razstavo“ in je zrakoplovec pariški Ed. Sureouf pričel svoje plovstvo v zračne višine 2000 metrov, nadejati se je, da bode danes dopolnjen — prvi milijon.

„ANKER“, družba za zavarovanje življenja in dohodkov na Dunaju, ki je že 33 let dobro znana, ima po vsej Avstro-Ogerske največje zaupanje. Pri ljubila se je s svojo solidnostjo tudi po vsej Evropi, pa tudi v prekomorskih deželah. Redko katera družba daje tako ugodne pogoje za to panogo zavarovanja. Bilance so najboljšo priporočilo za to družbo. Zavarovanci pri „Ankerju“ se udeležujejo dobička pri zavodu, to s 75% pri zavarovanju za slučaj smrti, pri zavarovanju kapitala s 85% čistega dobička, tako da znaša pri prvem zavarovanju ta dobiček 25% letne premije slednje leto, pri zavarovanju kapitala pa 30—40% zavarovane svote pri likvidaciji zneskov. Zatorej najiskreneje priporočamo ta zavod vsem rodbinskim očetom.

Telegrami.

Dunaj, 24. julija. Ker se je v Sefčikovi tovarni za stroje preobrnil kotel z raztopljenim železom, bilo je več delavcev hudo poškodovanih.

Dunaj, 25. julija. Cesar je pisal jako laskavo pismo nadškofu Angererju povodom njegove petdesetletnice duhovništva, s toplimi besedami priznal njegove zasluge za cerkev, cesarja in države ter mu želel še dolgo uspešno življenje. — „Wiener Ztg.“ je objavila finančno postavbo za l. 1891 ter izjavo o enoletnem podaljšanju trgovske pogodbe z Italijo.

Praga, 24. julija. Proti poljskim gostom izjavil je Sedlák v imenu razstavnega odbora željo, da bi cesarju, ko pride v Prago, zastopniki vseh avstrijskih Slovanov na razstavi, to je na tleh, posvečenih mirnemu delu, izrekli svojo udanost. To misel so navzoči naidušeno pozdravili.

Olomuc, 24. julija. Zaradi velicih nallivov je Morava v več krajih izstopila, preplavljeni so mnogi kraji, žita so popolnoma uničena.

Beligrad, 24. julija. Kralj Aleksander naznanil je pred odpotovanjem kralju Milanu, da pride v Pariz in potem pojde z očetom v toplice. — Delavcem v Kragujevcu plačali so zaslužek za junij in delavci začeli so zopet delati.

Swinemünde, 25. julija. Parnik „Cuxhafen“ se je včeraj popoldne pri Zennowitzu ponesrečil, potniki so se rešili, utonili so kuhar, krčmarica in njena hči.

Kajira, 24. julija. Požar v palači Abidine so pogasili. Gasilci so rešili glavno dvorano, kedivovo sobo in harem. Ravno tako tudi vso opravo in dragocenost.

Piccoli-jeva tinktura za želodec
je mehko, toda ob enem uplívno, delovanje prebavnih organov vrejšajoče sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odprtje. — Cena steklenici 10 kr. (300—144)

Tuji.

23. julija.

Pri **Maliču**: Dr. Hildebrandt; Bruckner, tovarnar; Gaspari, trgovec; Herzfeld, Eisenstädter, Eder, potovalec, z Dunaja. — Uhlman, potovalec, iz Grada. — Glück, potovalec, iz Budimpešte. — Arko, posestnik, iz Ribnice. — Nosan, uradnikova soproga iz Vipave. — Betingler, zasebnik, s sinom iz dolnje Vasi. — Strasoldo, zasebnik, iz Gorice. — Pl. Wachter častnik s soprogo iz Celja. — Rusconi s sestro iz Trsta.

Pri **Storu**: Fraenkel, Thomas, trgovec, z Dunaja. — Szedó in Emerling iz Budimpešte. — Krušic, zdravnik, iz Celja. — Dr. Bergmann iz Monakovega. — Pl. Savinscheg, posestnik, s soprogo, iz Motnika. — Pichler, uradnikova soproga, iz Rovinja. — Svetz, prokurator, iz Ptuja. — Gabron od sv. Stefana. — Mlekuš, trgovec, iz starega Trga. — Walter, zasebnik, iz Črne. — Dr. Neuman iz Frankobroda. — Unger pl. Löwenberg, poštni kontrolor, s soprogo, iz Trsta. — Kapus, župnik, iz Kroke. — Melitež, in Vilhar iz Zagreba.

Pri **avstrijskem caru**: Tomšič, duhovnik iz Kamnika.

Pri **bavarskem dvoru**: Prause, strojevodja, s soprogo, iz Pulja. — Narobe, župnik, iz Divače.

Pri **južnem kolodvoru**: Schefer, učitelj, iz Berlina. — Vranesič, vinotrtar, iz Metlike. — Fieberger, trgovec, z Dunaja.

Umrli so:

23. julija. Jožef Demšer, pisarjev sin, 4 leta, Florijanske ulice 36, edem na možganih. — Liza Povše, delavčeva žena, 55 let, Kolodvorske ulice 8, vitium cordis.

V bolnišnici:

22. julija. Mihajl Bajda, gosač, 74 let, marasmus.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur
opazovanja	razkomeža v min	toplomera po Celziju			
7. u. jut.	737-0	18-2	sl. zapad	del. obláč.	12-0
24. 2. u. pop.	735-5	26-0	"	oblačno	dež
9. u. zveč.	735-2	19-8	"	"	"

Srednja temperatura 21-3°, za 1-7° nad normalom

Namesto vsake druge objave.

Tužnim sream javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša iskreno ljubljena hčerka, oziroma sestra in unukinja

Ivanka Mrak,

učenka III. razreda,

danes opoludne, po neizrečno mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajočo in prejemši prvo sv. obhajilo na smrtni postelji v 10. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspala.

Truplo predrage ranjke se bode v ponedeljek dne 27. julija t. l. ob 4. uri popoldne preneslo iz žalske hiše, streliske ulice št. 8, k večnemu počitku k sv. Krištofu.

Sv. maše zadušnice se bode darovale v farni cerkvi pri sv. Petru.

V Ljubljani, dne 25. julija 1891.

Anton Mrak, o. kr. računski oficijal, oče. — Ivana Mrak, mati. — Ivana Keber, stara mati. — Antonija in Zorka Mrak, sestre.

Zahvala.

Šesta velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda v Kámeniku dne 23. julija se je tako sijajno izvršila, kakor še nobenkrat doslej; razvila se je uprav v pristno narodno slavnost, katera bode vsem skupščinarjem in udeležnikom izvestno ostala v trajnem najboljšem spominu. A tolik sijaj so dosegle le združene moči. Preprijetna dolžnost nam je torej iskreno zahvaliti blagorodnega g. župana Josipa Močnika. in mestno starešinstvo, slavnostni odbor, domorodne gospice, ki so udeležence okrasile s cvetnimi šopki, slavna narodna društva: Liro za krasno petje, veteransko in ognjegasilno društvo z godbo, vse prečastne meščane, ki so tako bogato okrasili svoje hiše z zastavami ter dejansko pokazali, da je Kámenik uzorno slovensko mesto. — Istotako nam je zahvaliti prečastiti dekanjsko-župni urad in velečastito predstojništvo oo. frančiškanov za službo Božjo. Vsem kličemo z ginjenim sream: Bog plati!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda
v Ljubljani, 24. julija 1891.

Potovalni zvezki (Reisehefte), kateri se poljubno zložijo iz posamičnih vozniških listov za vsako evropsko in izvan-evropsko železnico ali parobrodno črto, 45 dni veljavni, pravni za ravno sedaj pričeno potovalno dobo, dobé se po jako znižani ceni v **Jos. Paulinovi** mejnarodni potovalni pisarni v Ljubljani. **Cena n. pr. Ljubljana-Dunaj in nazaj gl. 12.** — in višje. Pojasnila in programi vedno zastoj na razpolago. (10—2)

Vsak slovenski gospodar,

ki se ni naročen na ilustriran gospodarski list „Kmetovalec“ s prilogo „Vrtnar“, pošlje naj svoj naslov o. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, katera mu dopošlje **prvo številko brezplačno**, in iz katere more izpredeti, da je list neobhodno potreben za vsakega naprednega slovenskega gospodarja. (35)

Največja zaloga
šivalnih strojev

JAN. JAX,

LJUBLJANA,

Najnižje cene.

Ugodni vplačilni obroki se

dovoljujejo. (30-14)

Zamenjuje stare stroje.

Poprave vrše se točno

trajno in ceno.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch,

tovarna dežnikov,

Ljubljana, Mestni trg 15.

Lurška Mati Božja.

Mati Božja

v skainati jami v Massabielle pri Lurdu na Francoskem.

Cene podobi z jamo vred:

Vel. jame	Vel. podobi	Od gline	Od lesa
a) 180 cm	100 cm	gl. —	gl. 90.—
b) 140 "	75 "	" 40.—	" 58.—
c) 120 "	63 "	" 30.—	" 42.—
d) 100 "	56 "	" 20.—	" 35.—
e) 70 "	45 "	" 10.—	" 25.—
f) 60 "	35 "	" 7.80	" 18.50
g) 45 "	26 "	" 5.50	" 14.50

Jama iz kamna, 85 cm visoka s podobo od lesa gl. 25.50.

Jama pod steklom in fino izrezljanim okvirom gl. 25 in 50.

Jama brez podobe v vsakej velikosti po dogovoru najceneje.

Ivan Fraiden,

Waidhofen ob Tlbu-u, Dolenje-Avstrijsko.

Spričevalo. (Izvirno potrjeno po redakciji.) Za kapelico tukajšnjih šolskih sester naročena „Jama Lurdske Matere Božje“ s podobo vred došla je srečno brez vsake hibe. Ista vzbuja pohvalno pozornost vseh, kateri so si jo ogledali; to Vam z zadoščenjem in zadovoljstvom naznanjam.

Ségedin (Ogrsko), dne 3. junija 1888.

(6—1) **P. Oltovanyi,** papežev komornik.

Tinktura za želodec,

(60-17) (60-46)

katero iz kineške rabarbare, kerhlikovceva lubja in svežih pomerančnih olupkov prireja **G. PICCOLI**, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, je mehko, toda ob enem uplivno, delovanje prebavnih organov ureja joče sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odprtje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1.36, z 55 steklen., 5 Kg teže, velja gl. 8.26. Poštino plača naročnik.

Učenca ali praktikanta,

ki je dovršil tretji ali vsaj drugi gimnazijski razred ali realko, sprejemem takoj v svojo prodajalnico z mešanim blagom. Deček mora biti dobro vzgojen, zdrav, brez kake telesne napake, slovenskega in nemškega jezika zmožen. — Ponudbe naj se naravnost meni pismeno depošljejo.

Franc Ks. Goli,

(3-3) trgovec v Idriji (Notranjsko).

C. kr. priv. zavarovalnica

ASSICURAZIONI GENERALI

(Občno zavarovalno društvo v Trstu.)
(Ustanovljeno l. 1831.)

Jamstveni zaklad družbe gl. 40,758.238.42
Izda ust. je plačala družba škod za . . . 227,378.631.43
Zavarovalno stanje v oddelku zavarovanj življenja 31. dec. 1889 . . . 166,904.648.39
Premijski listi in premije, ki se bodo v poznejših letih pobrale v odd. zavarovanja zoper požar . . . 23,544.053.22

Družba zavaruje:

1. na človeško življenje v vseh mogočih sestavah.
2. Zoper škode po požaru na cerkvena, graščinska in kmetijska posestva, stanovanja in gospodarska poslopja in njihovo vsebino, raznovrstno blago, žetve, les in oglje na prostem, kakor tudi zoper škode vsled podiranja in spravljajanja, vsled strele, plinovega razpoka in onega pri parnih kotlih.
- Občinam, cerkvam, samostanom, pobožnim ustanovam in graščinam dovoljuje Assicurazioni Generali 20% odpust normalne premije.
3. Zoper škode vsled prevažanja na blago, pridelke, ladije in druga prevaževalna sredstva med prevažanjem na morju, rekah, prekopih, jezerih in po suhem s poštami vrednostnimi pošiljatkami vred.
4. Zoper škode vsled razbitja zrcalnih oken in ogledal.
5. Zoper telesne nezgode na račun prve splošnje zavarovalne družbe zoper nezgode na Dunaju.
6. Zoper škode po toči na poljske pridelke na račun Ogerske zavarovalne družbe po toči in protizavarovalne delniške družbe v Budapešti.

Pri zavarovalni stroki na življenje jamčijo zavarovalni pogoji zavarovancu razven drugih prednostij:

- veljavnost polic v slučaju samoumora, dvovoja itd. po petletnem obstanku;
 - nezastavljene police ne morejo ugasniti po triletnem obstanku;
 - pravica do obnove (tekem 3 mesecev) polic, ki so ugasnile zaradi neplačevanja zavarovalnin, popolnoma neodvisno od zdravja še živečega zavarovanca;
 - omejitev ničnostih razlogov za slučaj nameravane in dokazane goljufije;
 - polic dobi brezplačno čez 6 mesecev tudi veljavo ob slučaju, če je zavarovalec poklican izvršiti svojo črnovojniško dolžnost in sicer do 15.000 gl.;
 - ravno tako tudi, če je brambovec ali rezervist poklican na vojsko in sicer do 5000 gl.
- Zavarovalni oddelek na življenje je popolnoma samostojen. Ima lastno premoženje in je od drugih strok tako ločen in neodvisen, da tudi slučajna zguba pri zavarovanju zoper požar ali škode pri prevažanju ne more vplivati na to stroko.
- Družba jamči za olajšave, ki se strinjajo z zdravim trgovskim poslovanjem, tako pri odmerjanju zavarovalnin, kakor tudi pri likvidaciji škod, katere vedno točno izplačuje. (7)

Glavni zastop v Ljubljani:

J. C. Mayer,

Gradišče št. 4.

500 goldinarjev

se zagotavlja vsakemu bolehačemu na plućih, komur ne pomaga svetovnoznani maltozni izdelek. — Kašelj, hripavost, naduha, plućni in sapniški katar, izmečki itd. prenehajo že v malo dneh. Na stotine jih je to zdravilo rabilo že z vspehom. Maltoza ni tajno sredstvo, napravljena je z vplivom slaja in koruze. Spričevala najvključijo avtoritet se lahko ogledajo. — 3 steklenice z zabojem gl. 3.—, 6 steklenic gl. 5.—, 12 steklenic gl. 9.—.

Albert Zenkner,

(4-1) izumitelj maltoznih preparatov v Berlinu.

Na prodaj

imam lepo, še čisto novo nepobarvano

podobo sv. Frančiška Seraf.

umetno izrezano v Grödnu na Tirolskem; velika je 1 m 20 cm. Cena 30 gl. Ant. But, pozlatař. Ponikve ob južni železnici.

„Unio catholica“

zavod za vzajemno zavarovanje proti škodi

— na Dunaju, —

L. Bäckerstrasse 14.

Dopuščen z odlokom visocega ministerstva z dné 28. februvarija 1889, št. 2933.

Zavod zavaruje:

Premično in nepremično premoženje proti škodi po ognju, streli in razletu.

Pri tej stroki zavarovanja sojamčijo prve vzajemne zavarovalnice za primeren del vsprejete rizike; dalje zavaruje

cerkvene zvonove

proti prelomu ali razpoku, ter vabi k vdeležbi velečast. župniške predstojnike in župane.

Konečno posreduje zavod tudi pri prvih vzajemnih zavarovalnicah

zavarovanje na življenje in proti nezgodam.

V vseh zavarovalnih zadevah blagovolijo naj se dotični vdeležniki obrniti do osrednjega ravnateljstva ali pa do podpisanega generalnega zastopa, katera radovoljno pojasnjujeta in na vprašanje točno odgovarjata.

Po deželi oddajemo zastopništva proti priporočilu dotičnega gospoda župnika. Kdor želi prevzeti zastopništvo naše zavarovalnice, naj se obrne z omejenim priporočilom do podpisanega generalnega zastopa v Ljubljani.

Ravnateljski svet:

Predsednik:

Leopold Stöger, stolni kustos sv. Štefana, infulevani prelat, Nj. Svet. hišni prelat, namestnik nadkuratorja I. avstrijske hranilnice itd.

Ravnateljstva svetniki:

Czizek Anton, imajitelj menjačnice, borzni svetnik itd.
Detoma A., veleposestnik.
Egger Berthold Anton, korar v Klosterneuburgu, glavni vrednik lista „Correspondenzblatt für den kathol. Clerus“.
Grazer Josip, mešan in trgovec na Dunaju.
Hostnig Florijan, upravitelj imetja metropolitanske cerkve, veleposestnik itd.
Mracek Josip, generalni tajnik „Krakovske vzajemne zavarovalnice“.

Paletz Emanuel, Njegove Svetosti hišni prelat, dekan in župnik v Hütteldorfu itd.

Porzer Josip, dr., odvetnik.
Seidl Karol, kanonik, tajni komornik Njegove Svetosti itd.
Stern Karol, knez nadškofjski svetnik, župnik na Dunaju v Schottenfeldu.

Osrednji ravnatelj:

Edmund baron Kalbermatten.

Nadzorovalni svet za generalni zastop v Ljubljani:

Klun Karol, kanonik in državni poslanec v Ljubljani.
Kolar Matija, stolni vikar itd. v Ljubljani.
Glančnik Jarnej, dr., odvetnik v Mariboru.
Mlakar Ivan, dr., semeniški profesor v Mariboru.
Vošnjak Miha, deželni in državni poslanec v Celji (Mali Stajer).

Generalni zastopnik v Ljubljani:

Josip Prosenc.

(12-7)

Št. 14.193.

OKLIC.

(2-1)

Mestni magistrat ljubljanski ima na prodaj

razkladnico

prodajalnice v poprej Galetovi hiši na Mestnem trgu št. 2.

Kupci oglasijo naj se in izročé ponudbe svoje pri mestnem stavbinskem uradu.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 22. julija 1891.

Gospodarsko-gozdarska

IZLOZBA
1891
v
ZAGREBU
Sveučilišni trg.

Mejnarodna izložba slik in umetnin

Poljedelstvo, vinogradarstvo, pivničarstvo in sadjarstvo. Cvetličje in sočivje. Bčelarstvo. Svilarstvo. Ribarstvo.

Gospodarstvo

Otvorenje

Zaključek:

Domači obrt

15

Gozdarstvo

avgusta.

oktobra 1891.

Živinoreja

Gospodarski obrt. Gospodarska tehnika in graditeljstvo. Učna sredstva in literatura gospodarstva in gozdarstva.

Cvetličje

Sočivje

Ovočje

za

konje,

govedo,

svinje, ovce,

perjad in pse.

Izložbena loterija s 1001 dobitkom. — Glavni dobitok v vrednosti 10.000 frank. — Srečka 50 kr.

Nepresegljivo za zobe!

I. Trnkóczy-jeva ustna voda,

aromatična, vpliva okrepujoče, zabrani gnilobo zob ter odstrani iz ust neprijeten duh. Velika steklenica 50 kr.

II. Trnkóczy-jev zobni prašek,

splošnje priljubljen, vpliva dokaj okrepujoče, ter ohrani zobe čisto bele, a 30 kr.

Navedeni sredstvi, o kojih je došlo mnogo zahvalnih pisem, sta vedno sveži v zalogi v

lekarni Trnkóczy-jevi

poleg rotovža v Ljubljani.

Naročila z dežele preskrbé se z obratno pošto.

V Gradcu: Deželna lekarna Wend. pl. Trnkóczy-ja, Sackstrasse;
Na Dunaju: Lekarna Viktorja pl. Trnkóczy-ja, „pri sv. Frančišku“ (zajedno kemična tovarna), V. Hundsturmstrasse 113;
Na Dunaju: Lekarna Julija pl. Trnkóczy-ja, „pri zlatem levu“, VIII., Josefstädterstrasse 30.
Na Dunaju: Lekarna dr. Otona pl. Trnkóczyja, „pri Radeckiju“, III., Radetzky-Platz 17.

„Anker“

zavarovalna družba za življenje, v zagotovitev rent in za zavarovanje proti nezgodam na Dunaju.

Ustanovljena leta 1857.

Jamstveni zaklad av. velj. gld. 41,389.671—
Stanje zavarščin z dnem 1. julija 1891 „ 204,921.639.41
Izplačila do 1. julija 1891 „ 82,734.828.11

Družba vsprejema:

Zavarovanja za življenje v vseh mogućih kombinacijah.
Zavarovanja glavnice do določene starosti.
Zavarovanja za osiguranje rente.
Zavarovanja proti nezgodam.
Zavarovanja na dobiček dote pri otrocih.

Zavaruje v slučaju vojne brez posebne odškodnine, izimši aktivnemu vojništvu podrejene osebe.
Dobitni delež osiguran pri vseh kombinacijah vkljub nizki zavarščini.

Glavni zastop za Kranjsko

pri

J. J. NAGLAS-u
v Ljubljani.

(8—1)

Závod šolskih sester

v Mariboru.

S početkom šolskega leta (15. sept. 1891) se prične privatno učiteljske za žensko mladino (letos I. in III. tečaj).

Več pové predstojništvo zavoda.

(6—1)

Premija na svetovni razstavi v Londonu 1862, Parizu 1867, Dunaji 1873, Parizu 1878.

Klavirji na obroke za na deželo, salonski krilasti klavir, pianine,

iz tovarne svetovno znane trdke (Gottfried Cramer) — Wilh. Mayer na Dunaji za 380 gld., 400 gld., 450 gld., 500 gld., 550 gld., 600 gld., 650 gld., pianine za 350 gld. do 600 gld. Klavirji družih trdk za 280 do 350 gld.

Izposojilo klavirjev za na deželo pod najugodnejšimi pogoji (12—10)

Prodajalnica in posojilnica klavirjev A. Thierfelder, Dunaj, VII. Burggasse 71.

V Postojnski jami

priređi se

dné 15. avgusta t. l. ob 3. uri popoldne

izvanredna veselica z električno razsvetljavo, kakor o Binkoštih vsacega leta.

Vstopnina za osebo 1 gld. — Otroci pod 10. letom so vstopnine prosti.

(3—2)

Upraviteljstvo Postojnske jame.

Andr. Druškovič,

trgovec z železnino,

Mestni trg 10, LJUBLJANA, Mestni trg 10, priporoča svojo bogato zalogo

štedilnikov, nagrobnih križev, kuhinjskega in vsakovrstnega poljedelskega orodja, kovanje za okna in vrata, cementa itd., sploh vsega v to stroko spadajočega blaga.

(12)

Fine vodne žage in pile, za kojih dobroto se jamči, po najnižji ceni.

Dunajska borza.

Dné 25. julija.

Papirna renta 5%, 16% davka	92 gld. 50 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	92 „ 55 „
Zlata renta 4%, davka prosta	111 „ 80 „
Papirna renta 5%, davka prosta	102 „ 79 „
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	1024 „ — „
Kred. tne akcije, 160 gld.	290 „ 50 „
London, 10 funtov strl.	117 „ 80 „
Napoleonodor (20 fr.)	9 „ 37 „
Cesarski cekini	5 „ 59 „
Nemških mark 100	57 „ 92 1/2 „

Dné 24. julija.

Ogerska zlata renta 4%	105 gld. 05 kr.
Ogerska papirna renta 5%	102 „ 05 „
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	135 „ — „
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	149 „ 60 „
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	179 „ 25 „
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	97 „ 20 „
Zastavna pisma	100 „ 50 „
Kreditne srečke, 100 gld.	187 „ 75 „
St. Genois srečke, 40 gld.	60 „ 75 „

Ljubljanske srečke, 20 gld.	20 gld. 50 kr.
Avstr. rubečega križa srečke, 10 gld.	17 „ 70 „
Rudolfove srečke, 10 gld.	20 „ — „
Salmove srečke, 40 gld.	59 „ — „
Windischgraezove srečke, 20 gld.	49 „ 50 „
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	156 „ 25 „
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2732	— „ — „
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	100 „ — „
Papirni rubelj	1 „ 25 „
Laskih lir 100	46 „ 50 „

MERCUR

menjarnična delniška družba na Dunaju, I., Wollzeile šte. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje glavnice priporočamo:

4% gališke propinacijske zadolžnice.
4 1/2% zastavna pisma peštanske ogerske komercialne banke.
4 1/2% komunalne obveznice ogerske hipotečne banke z 10% premijo.

Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podružnice njene.

1860. leta srečke.

Serijsko žrebanje že dné 1. avgusta.

Promese

na cele srečke gld. 14 1/2 } in 50 kr. kolek.
na petino srečke 4 }

Glavni dobiček gld. 300.000 avstr. velj.
Premijsko žrebanje dné 2. novembra.